

Zorganizowana i skuteczna postawa rodzicielska – analiza zagadnienia

Elżbieta Rogalska

Rodzina jest całością elementów zebranych razem, których łączy pokrewieństwo biologiczne, oraz prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego. Pedagogiczna literatura określa rodzinę jako system wychowawczy¹, co oznacza, że rodzina wychowuje dziecko, w konkretny sposób, zaraz po, a może i przed, szkołą.

Rodzina nie jest odosobnionym czynnikiem społecznym, żyje bardziej lub mniej skonfrontowana z różnymi wspólnotami, np. sąsiadami, pracodawcami, nauczycielami. Florian Znaniecki określił to środowisko mianem środowiska społecznego: „ogół grup i jednostek, z którymi w ciągu swego życia osobnik styka się prywatnie lub publicznie, bezpośrednio lub pośrednio, przelotnie lub trwale, osobiście lub rzeczowo.”² Środowisko społeczne jest również jednym ze środowisk wychowujących, a więc ma wpływ na dziecko; ma również wpływ na rodziców. Jednostki, które są silnie podatne na działania środowiska, dają się łatwo manipulować, przenoszą wizje, zaczerpnięte ze spotkań ulicznych, bycia człowieka, na ramy rodziny. Tak powstają różne postawy rodzicielskie, które mają ogromny wpływ na rozwój dziecka. Artykuł ten będzie analizą jednego z typów postaw rodzicielskich – postawy zorganizowanej i skutecznej.

Charakterystyka postawy rodzicielskiej zorganizowanej i skutecznej jest następująca. Rodzice są silnie kontrolujący, sprawują władzę absolutną, wiedzą gdzie jest dziecko, co robi, o której godzinie, a nawet z kim przebywa. Ten typ postawy rodzicielskiej ma bardzo wysoki poziom surowości wobec potomstwa. Dziecko musi spełniać określone wymagania, do których rodzice go mobilizują. Mobilizacja ta odbywa się z ogromnym zaangażowaniem rodziców, poświęcają oni dużo uwagi swojemu dziecku, dodają mu odwagi, chwalą i nagradzają za dokonane wysiłki³. Rodzice, przejawiający postawę zorganizowaną i skuteczną, podczas rozmowy z dzieckiem nie poddają się emocjom, rozmawiają spokojnie i rzeczowo. W wyniku tak sprawowanego wychowania, dziecko jest wzorowym uczniem, maszyną do spełniania rozkazów⁴, bez własnego zdania, rzadko wyrażającą to co myśli, bo według rodziców powinno myśleć tak jak oni. Bywa, że są to dzieci nieśmiałe, mimo sukcesów, talentów i umiejętności. Dzieci nie sprawiają praktycznie żadnych kłopotów, ponieważ nie lubią się wychylać, jest to niezgodne z dobrze ułożonym zachowaniem człowieka kulturalnego – według wizji ich rodziców. Dzieci cechuje również wysoki poziom moralności i sumienia; są nadmiernie odpowiedzialne, bywają

¹ S. Kawula, *Studia z pedagogiki społecznej*, WSP, Olsztyn 1996.

² F. Znaniecki, *Socjologia wychowania*, t. 1, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2001.

³ A. Kołakowski (red.), *Zaburzenia zachowania u dzieci. Teoria i praktyka*, Sopot 2014, GWP.

⁴ Pisał o tym M. Foucault i M. Chutorański analizujący twierdzenia Foucaulta.

przywódcami – choć najczęściej kryją swoją dominację i przybierają pozę uległości. Bywa, że nie akceptują siebie, wówczas trafiają do psychologów, w końcu zaangażowani rodzice chcą mieć zdrowe psychicznie dzieci, wzorowe roboty do wykonywania poleceń, idealnych pracowników, najlepiej urzędów państwowych.⁵

Przykładem może być idealny uczeń, który chodzi na wszystkie zajęcia, zawsze jest przygotowany, pomaga kolegom i spełnia wszystkie prośby nauczyciela. Dziecko, wychowane przez rodziców prezentujących postawę rodzicielską zorganizowaną i skuteczną, zgłasza się do wszystkich pytań lub siedzi cicho, ale spytane zawsze odpowiada poprawnie. Kiedy nauczyciel pyta o uczestnictwo w danym kole, czy konkursie, uczeń zgłasza się na wszystkie możliwe opcje. Jest to dziecko bardzo ambitne i chcące prezentować swoje umiejętności. Rodzice przekazali mu ciepło i wsparcie, a podczas rozwiązywania problemów kierowali się niskim lękiem, co u dziecka wywołało poczucie bezpieczeństwa. Drugim odłamem tego typu postawy rodzicielskiej, jest dziecko, które nie otrzymało wsparcia, dodatkowo w połączeniu z niskim poziomem lęku u rodziców i wysokim poziomem sprawowania przez nich władzy, stało się nieśmiałe i ciche. Nauczyciel pełni więc niebagatelną rolę, w której albo stymuluje ambicję dziecka, albo wypracowuje metody pozbycia się blokady, hamującej dziecka predyspozycje.

Podsumowując postawa rodzicielska zorganizowana i skuteczna cechuje się przede wszystkim brakiem przyzwolenia na własne zdanie dziecka, dodawaniem dziecku ciepła i wsparcia, oraz wysokim zaangażowaniem rodziców, przy niskim nakładzie emocji. W wyniku dziecko jest ambitne i przywódcze, bądź ambitne i nieśmiałe. Współczesny typ wychowania dziecka, wydaje mi się być, w sposób dominujący, właśnie zorganizowany i skuteczny. Rodzice zapisują dzieci na jak najwięcej dodatkowych zajęć, chcąc by ich pociechy jak najwięcej osiągnęły i przyjęły jak największą ilość umiejętności; są wymagający i wymagają poddania się ich kontroli i władzy.

Literatura:

- Kawula S., *Studia z pedagogiki społecznej*, WSP, Olsztyn 1996.
- Kołakowski A. (red.), *Zaburzenia zachowania u dzieci. Teoria i praktyka*, Sopot 2014, GWP.
- McWhirter J. J. (red.), *Zagrożona młodzież. Ujęcie kompleksowe dla pracowników poradni, nauczycieli, psychologów i pracowników socjalnych*, przeł. H. Grzegołowska – Klarkowska, A. Basaj, Warszawa 2001, wyd. Parpa.
- Znaniecki F., *Socjologia wychowania*, t. 1, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2001.

⁵ J.J. McWhirter (red.), *Zagrożona młodzież. Ujęcie kompleksowe dla pracowników poradni, nauczycieli, psychologów i pracowników socjalnych*, przeł. H. Grzegołowska – Klarkowska, A. Basaj, Warszawa 2001, wyd. Parpa.

